

**MANUAL DEL QUADRE D'ORGANITZACIÓ DE FONTS
DEL SISTEMA MUNICIPAL D'ARXIUS**

Abril 2010

MANUAL DEL QUADRE D'ORGANITZACIÓ DE FONTS DEL SISTEMA MUNICIPAL D'ARXIUS

1. Definició

El Quadre d'Organització de Fons (QOF) identifica i organitza els fons documentals custodiats als centres del Sistema Municipal d'Arxius de Barcelona (SMA).

Els centres d'arxiu del SMA gestionen els fons de l'Administració municipal i els fons procedents d'institucions i entitats de caràcter públic o privat.

El volum de fons que es custodien als centres requereix organitzar-los sota una estructura lògica que permeti, identificar-los i relacionar-los d'acord amb uns criteris definits en aquest manual.

2. Característiques del Quadre d'Organització de Fons

- a) El QOF identifica i enumera cadascun dels fons i col·leccions que custodien els centres del SMA.
- b) És el primer instrument informatiu sobre el contingut i l'organització dels fons del Sistema Municipal d'Arxius.
- c) És un instrument corporatiu del sistema AIDA gestionat per la Direcció del Sistema Municipal d'Arxius.
- d) S'estructura en base a la identificació de l'organisme productor del fons.
- e) Diferencia els fons d'acord amb criteris de procedència pública o privada.
- f) Normalitza la codificació i la denominació dels fons.

3. Identificació del fons: l'organisme productor

Un dels primers punts a l'hora d'agrupar els fons serà establir la seva procedència: pública o privada.

Jurídicament els criteris que s'estableixen per diferenciar els documents privats dels documents públics són els següents:

Dret Públic	Dret Privat
Ús: general	Ús: particular
Subjecte: estat	Subjecte: individu
Norma: pública	Norma: privada
Transmissió: intransmissible i irrenunciable	Transmissió: transmissible i renunciabile
Principi: dependència	Principi: autonomia
Dret: necessari	Dret: voluntari

Per considerar un organisme (annex1) com a productor de fons, s'han de tenir en compte un seguit de condicions que determinen el seu grau d'autonomia.

Pel que fa als **fons públics** generats per organismes o institucions públiques, les condicions són les següents:

- Personalitat jurídica pròpia
- Competències regulades
- Estructura organitzativa regulada
- Potestat decisòria i executiva

En relació als **fons privats** caldrà que el productor compleixi algun dels següents requeriments:

- Personalitat jurídica o NIF
- Documents constitutius
- Reconeixement històricosocial documentat

4. Estructura del Quadre d'Organització de Fons

El Quadre d'Organització de Fons del SMA estableix la següent organització dels seus fons, atenent a criteris de caràcter jurídic i administratiu.

Divisions	Quadre d'Organització de Fons (QOF)			
1	1ª agrupació de fons Fons Municipals Jurídic (caràcter públic)	1ª agrupació de fons Fons institucionals Jurídic (caràcter públic o mixt)	1ª agrupació de fons Fons Privats Jurídic (caràcter privat)	1ª agrupació de col·leccions Col·leccions
2	2ª agrupació de fons Medievals i moderns Contemporanis Cronològic i jurídic	-----	2ª agrupació de fons Familiars Personals Empreses i Coop. Entitats Jurídic (tipus de persones físiques i jurídiques)	-----
3	Fons Òrgan productor	Fons Òrgan productor	Fons Òrgan productor	Col·lecció

a) La primera divisió del QOF:

La primera divisió del QOF correspon al criteri arxivístic d'agrupació de fons atenent al caràcter jurídic de procedència pública o privada.

En aquesta primera divisió s'han definit tres agrupacions de fons: **1. Fons municipals, 2. Fons institucionals i 3. Fons privats.**

Existeix un quart grup, **4. Col·leccions**, que tot i no ser considerades fons, s'integren en el QOF atesa l'herència documental dels centres del Sistema Municipal d'Arxius.

1. Fons municipals: aplega els fons que els òrgans de govern municipal han generat des de l'edat mitjana fins a l'actualitat, incloent els fons

procedents dels ajuntaments dels municipis agregats al llarg dels segles XIX i XX.

2. Fons institucionals: aplega els fons d'organismes amb funcions específiques d'àmbit o interès públic, però alienes a l'Administració municipal.

També s'inclouen els fons d'organismes en els quals participen diverses administracions públiques, i en alguns casos, entitats privades o particulars.

3. Fons privats: aplega els fons procedents de persones i entitats de caràcter privat.

4. Col·leccions: Les col·leccions són un conjunt no orgànic de documents que es reuneixen i s'ordenen en funció de criteris subjectius, independentment de la seva provinença.

b) La segona divisió del QOF:

S'ha establert una segona agrupació de fons per als Fons municipals i per als Fons Privats.

Els fons municipals s'han agrupat sota criteris cronològics i jurídics en relació a l'administració i el govern municipal: Medievals i moderns, i Contemporanis.

Els fons medievals i moderns reuneixen la documentació des del segle XIII fins el primer terç del segle XIX generada com a conseqüència del govern i de l'administració de la ciutat de Barcelona.

Els fons contemporanis reuneixen, d'una banda, la documentació generada per l'Ajuntament de Barcelona des del primer terç del segle XIX fins l'actualitat; i d'altra banda, la documentació de cadascun dels Ajuntaments dels municipis del pla de Barcelona des de la fi de l'Antic Règim fins a la seva agregació a la ciutat de Barcelona (1897-1921).

Els fons privats s'han dividit en quatre tipus de productors de fons: família, persona, empresa i cooperativa, i entitat.

- **Fons familiar:** conjunt de documents generats per una o varies famílies relacionades i dels seus membres, relatius principalment a l'administració dels seus béns i de les seves activitats.

- **Fons personal:** conjunt de documents generats per una persona al llarg de la seva vida, en l'exercici de la seva activitat professional, intel·lectual, social, etc.

- **Fons d'empresa i cooperativa:** conjunt de documents generats arran de les activitats comercials o empresarials desenvolupades per una organització mercantil privada relativa a qualsevol sector econòmic.

- **Fons d'entitat:** conjunt de documents generats per una associació i entitat de caràcter privat, en l'exercici dels seus objectius i activitats.

c) **La tercera divisió del QOF:**

Aquesta tercera divisió correspon pròpiament al fons o col·lecció.

5. **Aplicació del Quadre d'Organització de Fons**

a) **Identificació del fons**

En primer terme caldrà determinar si la documentació és prou significativa i representativa, tant quantitativament com qualitativa, per a ser considerada un fons.

A continuació s'ha d'identificar l'organisme productor del fons, que ens indicarà a quina agrupació de fons pertany: municipal, institucional o privat.

Si es tracta d'un fons municipal, es determinarà si és un fons medieval o modern, o contemporani.

Si es tracta d'un fons privat, es determinarà si és un fons familiar, personal, d'empresa i cooperativa, o d'entitat. En el cas que un fons familiar reuneixi documentació d'una empresa o documentació personal d'un dels seus membres, s'identificarà el fons en funció del caràcter predominant de la documentació.

b) **Denominació del fons**

La denominació es farà directament pel nom oficial de la persona física o jurídica productora del fons, sense utilitzar termes com ara "Fons de...", "Arxiu de ...", "Documentació de ..." o similars.

Si l'organisme productor ha tingut diversos noms al llarg de la seva història, s'escollirà el darrer, llevat que no sigui el més comú.

Si el productor és una persona física, s'adoptarà el nom pel qual és més coneguda.

En el cas de les col·leccions, la seva denominació serà el nom del tipus de col·lecció, o bé el nom del productor de la col·lecció. El nom anirà precedit pel terme "col·lecció", i quan es tracti d'un tipus de col·lecció, s'afegirà l'acrònim del centre que la custodia.

Exemples:

- Ajuntament de Sant Andreu de Palomar
- Junta de Comerç
- Rossend Serra i Pagès
- Família Serra
- Associació de Veïns de Poblenou
- Manufacturas Serra Balet
- Cooperativa Pau i Justícia
- Col·lecció Unió Excursionista de Catalunya-Sants
- Col·lecció de segells de l'AHCB

c) Codificació del fons

Cada fons serà identificat amb un codi únic per a tots els fons custodiats als centres del SMA, format de la manera següent:

Acrònim del centre + codi de la 1a agrupació documental + número correlatiu únic per tots els fons i els centres del SMA.

El codi el facilitarà la Direcció del Sistema Municipal d'Arxius.

Exemples:

AHCB3-88

On AHCB és l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, 3 correspon al codi de Fons privats, i 88 al número correlatiu de fons.

AMAB2-18

On AMAB és l'Arxiu Municipal Administratiu de Barcelona, 2 correspon al codi de Fons institucionals, i 18 al número correlatiu de fons.

AMDSG1-12

On AMDSG és l'Arxiu Municipal del Districte de Sarrià-Sant Gervasi, 1 correspon al codi de Fons municipals, i 12 al número correlatiu de fons.

d) Dates extremes del fons

Per delimitar les dates extremes, es consideraran les dates d'inici i final de la part substancial del fons. No es tindran en compte les dates dels

documents aïllats o allunyats cronològicament de la part essencial del fons.

e) Descripció del fons

La descripció d'un fons es realitzarà mitjançant la fitxa descriptiva (format 0) del Mètode de Descripció del Sistema AIDA. Els camps obligatoris per a la descripció d'un fons són els següents:

1. ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

1.1 Codi de referència

1.1.1 Codi de centre

1.2 Fons

1.2.1 Codi de fons

1.2.2 Nom del fons

2. ÀREA DE DESCRIPCIÓ

2.1 Nivell de descripció

2.3 Contingut

2.3.4 Nom del productor

2.4 Dates

2.4.1 Data inicial

2.5 Resum

2.5.1 Resum general

2.6 Característiques físiques i tècniques

2.6.5 Idioma

2.7 Volum

2.7.1 Metres lineals

2.10 Història de l'organisme / Notícia biogràfica

2.11 Història arxivística

3. ÀREA D'ADMINISTRACIÓ

3.1 Modalitat d'ingrés

3.3. Accés

3.3.1 Condicions d'accés

3.3.3 Condicions de reproducció i explotació

ANNEX 1 – RELACIÓ DE FIGURES JURÍDIQUES

Acadèmia: corporacions de dret públic que tenen com a finalitat principal la investigació en el camp de qualsevol ciència o art

Associació: unió de diverses persones vinculades jurídicament per a l'obtenció d'un fi no lucratiu.

Col·legi professional: corporacions de dret públic que agrupen persones d'una titulació a fi d'ordenar l'exercici d'una determinada professió. Així mateix se'ls reconeix la representació de la professió i la defensa dels interessos dels col·legiats.

Consorti: personalitat jurídica integrada per diferents administracions públiques per tal d'executar allò establert en un conveni de col·laboració i pel desenvolupament d'interessos comuns. En l'àmbit local es permet que puguin participar entitats sense ànim de lucre.

Cooperativa: societat constituïda per persones que s'associen, en règim de lliure adhesió i baixa voluntària, per a la realització d'activitats empresarials, encaminades a satisfer les seves necessitats i aspiracions econòmiques i socials, amb estructura i funcionament democràtic.

També es defineix com la reunió de persones naturals o jurídiques, que s'obliguen a sumar els seus esforços, amb capital variable i sense ànim de lucre, amb la finalitat d'aconseguir fites comuns d'ordre econòmicocial.

Empresa: societat mercantil que es dedica a la producció, la comercialització, el subministrament o l'explotació de béns i serveis amb la finalitat d'obtenir un benefici.

Federació: agrupació de diverses entitats que tenen un fi comú en una de superior que les representa i a la qual atorguen l'exercici de determinats facultats.

Fundació: organitzacions amb personalitat jurídica i sense finalitat lucrativa, que per voluntat dels seus creadors tenen afectat de manera duradora el seu patrimoni a la realització de finalitats d'interès general.

Gremi: associació que agrupa empresaris o industrials d'un mateix ram o professió. A l'Antic Règim, corporació professional de menestrals, obligatòria, privilegiada i vinculada als governs municipals.

Mutualitat: associació voluntària o obligatòria de persones afectades per uns mateixos interessos i riscos que volen compartir proporcionalment i sense cap ànim de guany el cobriment d'aquests riscos mitjançant una contribució de cada associat.

QUADRE D'ORGANITZACIÓ DE FONDS DEL SISTEMA MUNICIPAL D'ARXIS

